

наиболее масштабной передачи государством своих военных функций частной организации. Анализ деятельности Компании показывает, насколько эффективной может оказаться подобная передача функций для решения колониальных задач государства – территориальное завоевание Индии было осуществлено силами частной торговой компании, которой были предоставлены военные функции.

С другой стороны, наем индийскими княжествами войск английской Ост-Индской компании также является формой передачи частной компании военных функций государства. Эта форма деятельности Компании демонстрирует сложный вариант принудительного наёмничества в виде договоров о субсидиях на содержание английских войск в индийских княжествах. Опасности подобного варианта взаимоотношений государства и частной компании очевидны, поэтому система коллективной безопасности на международном уровне в XX веке обратилась к кантовским максима́м вечного мира, среди которых – требование запрета кредитования государством частных компаний, деятельность которых может включать военную составляющую. Использование ЧВОК должно включать в себя понимание возможных опасных последствий их деятельности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Договор Ост-Индской компании Голландии с султаном Тернате [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Suedostasien/XVII/16001620/Dogovor_Ternate_1607/text.phtml?id=2.
2. Ерофеев Н. А. Империя создавалась так... Английский колониализм в XVIII в. / Н. А. Ерофеев. – М. : Наука, 1964. – 176 с.
3. Кауя А. Юридический статус участников частных военных компаний через призму статуса комбатанта / А. Кауя // Российский ежегодник международного права. – Специальный выпуск, 2009. – СПб. : СКФ «Россия-Нева», 2010. – С. 381.
4. Криворучко А. В. Изменение правового статуса Ост-Индской компании и колонизация Индии в 1600–1758 годах / А. В. Криворучко // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 528–536.
5. Лосев Ю. И. Экономическая и политическая деятельность Ост-Индской компании в Индии: XVII-начало XVIII в.: дис. ... д-ра ист. наук : 07.00.03 / Ю. И. Лосев. – М. : РГБ, 2003. – С. 53.
6. Тарле Е. В. Очерки истории колониальной политики западноевропейских государств (конец XV – начало XIX в.) / Е. В. Тарле. – М.–Л. : Наука, 1965. – 429 с.

Д. Ю. Дворніченко,

*викладач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
Інституту національного та міжнародного права,
Міжнародний гуманітарний університет*

ТУРЕЦЬКИЙ ВИМІР СУЧАСНОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ГРЕЦІЇ

Конфлікт з Туреччиною був традиційною складовою частиною зовнішньої політики Греції. Сприйняття сусідньої держави як ворога домінувало протягом багатьох десятиліть і не могло не позначитися на процесі прийняття відповідних внутрішньополітичних і зовнішньополітичних рішень. Туреччина традиційно представляла собою головну військову загрозу для національних інтересів та територіальної цілісності Греції. Саме через сприйняття протягом багатьох десятиліть Туреччини як ворога, довгий час в Греції існував найвищий показник (7 %) військових витрат на душу населення [1, с. 75].

Приєднавшись до процесу європейської інтеграції, Греція доклала чимало зусиль, щоб перешкодити Туреччині вступити в ЄЕС. Греція відкрито не підтримала заявку Туреччини на членство в ЄЕС і неодноразово чинила тиск на інші європейські країни, які дотримувалися протилежної позиції в цьому питанні. Важливу роль зіграла Греція і при прийнятті Європейським парламентом у червні 1987 року резолюції, яка визначила однією з умов для надання Туреччині статусу кандидата для вступу до ЄС виведення військ з Кіпру.

Під тиском Греції, в травні 1988 року у відповідній резолюції Європейського парламенту щодо Кіпру було відзначено, що окупація Туреччиною Північного Кіпру розглядається як головна перешкода для нормалізації відносин з турецькою стороною. Рішення Європейської комісії щодо заявки Туреччини на членство в ЄЕС, озвучене в 1989 році, вказувало, що Туреччина неготова до вступу. Зазначений документ пов'язував позитивний результат переговорів відносно даного питання безпосередньо з процесом нормалізації грецько-турецьких відносин, а також розв'язанням кіпрської проблеми [2, с. 114].

До 1992 року Греція неодноразово вказувала на порушення прав і свобод людини в Туреччині, які повинні були, на думку грецького керівництва, стати серйозною підставою для ненадання країні фінансової допомоги з боку ЄС. У грудні 1994 грецький уряд відкрито виступив проти підписання угоди про формування митного союзу між Туреччиною та ЄС. Загостривши відносини не тільки з Туреччиною, але й зі своїми європейськими партнерами, які були зацікавлені у підписанні договору, а також зіткнувшись зі спробами ряду країн-членів ЄС обійти грецьке вето, Греція в 1995 році була змушена зняти заперечення проти вступу Туреччини в митний союз з ЄС. Але через рік Греція заблокувала процес надання фінансової допомоги ЄС, яка призначалася Туреччині згідно з договором про митний союз через кризу навколо острова Іміа / Кардак, в ході якої у січні 1996 року був знятий встановлений на острові грецький прапор і замість нього піднято турецький [3, с. 156].

Тому, варто відзначити, що до другої половини 1990-х років членство в ЄС розглядалося Грецією як суттєва перевага і важіль тиску на Туреччину. Формування Спільної зовнішньої політики та політики безпеки (СЗПБ) та включення положення про колективну оборону в договір про створення ЄС, на якому неодноразово наполягала Греція, розглядалися нею як ще один тактичний вигравш, що означало посилення і захист Греції в разі військової загрози з боку Туреччини. Таким чином, ЄС неодноразово ставав заручником грецької догматичної політики [4, с. 344].

Трансформація зовнішньополітичних установок Греції щодо Туреччини була здійснена в 1996 році, коли до влади в Афінах прийшов уряд Констандіноса Сімітіса. Греція з послідовного противника євроінтеграційних прагнень Туреччини стала одним з найактивніших прихильників політики залучення останньої до співпраці з ЄС. Особливе значення в налагодженні грецько-турецьких відносин відіграли події серпня 1999 року, коли територія Туреччини зазнала серйозних руйнувань в результаті землетрусу в Ізміті та Стамбулі. Активна допомога Греції в ліквідації наслідків трагедії призвела до появи так званої «дипломатії землетрусів», в результаті чого намітилося поступове потепління і зростання взаємних симпатій у відносинах обох країн [5, с. 261].

Не зупинившись на досягнутому та продовжуючи зближення зі своїм сусідом, грецьке керівництво в листопаді 1999 року звернулося до турецької сторони з про-

позицією налагодження співробітництва в сфері так званої «низької» політики. Міністри закордонних справ двох сусідніх держав, Георгіос Папандреу та Ісмаїл Сем в тому ж році домовилися про заснування комітетів, що були покликані сприяти співробітництву в питаннях туризму, захисту навколишнього середовища, культурного обміну та протидії злочинності, зокрема, тероризму. Поступово грецька позиція щодо Туреччини втрачає яскраво виражений емоційний окрас і знаходить прагматичну і раціональну основу.

В процесі європеїзації зовнішньої політики Греції вирішальним став саміт ЄС в Хельсінкі (грудень, 1999 рік), на якому грецьке керівництво продемонструвало відхід від націоналістичної і традиціоналістської політики, яка складалася переважно з загроз і вето, до більш зваженої європеїзованої зовнішньополітичної позиції, яка проявилася у підтримці діалогу та зближенні зі своїм історичним антагоністом. Греція не тільки відмовилася від своїх заперечень в питанні отримання Туреччиною статусу кандидата, але і виступила за її якнайшвидше залучення в процес європейської інтеграції. У спільному комюніке, що було прийняте на саміті в Хельсінкі, Греція схвалила процеси модернізації та демократизації, які відбувались в Туреччині, а також виступала за приєднання останньої до ЄС за умови, що всі прикордонні суперечки між двома державами, що стосуються розмежування континентального шельфу, будуть розглянуті в Міжнародному суді ООН [6, с. 178].

У досить короткий період часу Греція з запеклого опонента перетворилася на рішучого прихильника вступу Туреччини в ЄС. Підтримавши ініціативу надання Туреччині статусу кандидата на саміті в Хельсінкі 1999 року, Греції вдалося позбутися ролі блокуючої держави, яка змушена в силу непримиримості своєї позиції залишатися в ізоляції і без підтримки інших країн-членів ЄС. Тепер відповідальність за відмову прийняття Туреччини в ЄС покладалася одноосібно не на Грецію, а на ЄС в цілому, як одну із сторін переговорного процесу з Анкарою. Новий підхід щодо Туреччини сприяв інтернаціоналізації або європеїзації низки спірних питань у грецько-турецьких відносинах.

На саміті ЄС, що проходив в Брюсселі в 2004 році, Греція підтвердила свою роль як одного з найактивніших адвокатів Туреччини, проголосувавши разом зі своїми європейськими партнерами за початок переговорного процесу і необхідність надання «рамки для переговорів з Туреччиною». Від Туреччини вимагалось і надалі підтримувати дружні відносини з сусідніми державами, а також підтверджувалася висунута на саміті в Хельсінкі (1999 р.) умова щодо звернення до Міжнародного суду в ООН у разі неможливості знаходження компромісу в спірних територіальних питаннях [7, с. 117].

Більше того, європеїзація зовнішньої політики Греції відносно Туреччини принесла і конкретні раціональні плоди. У 2001 році між турецькою компанією BOTAS і грецькою – DEPA був підписаний меморандум про співпрацю, який передбачав будівництво з'єднувального трубопроводу між Туреччиною і Грецією в якості одного з елементів Інтерконнектора Туреччина-Греція-Італія (ITGI). Значення подібних інфраструктурних перетворень було підкреслене Європейською комісією, яка розглядала підписання контракту між Грецією і Туреччиною як ключову умову для реалізації проекту. Завдяки досягнутій з турецькою стороною домовленістю, Греція отримала можливість стати країною-транзитером газу, який надходив із азербайджанського родовища Шахдені в інші європейські держави [8, с. 8].

Отже, нова стратегія Греції представляла собою суттєвий поворот від догматичної до зваженої зовнішньої політики. Грецька політична еліта усвідомила, що безпека і національні інтереси Греції прямо пропорційно залежать від того, наскільки наближена Туреччина до Європи. Відхід від моделі «зіткнення цивілізацій» до початку інтенсивного діалогу з європейською Анкарою створив реальні можливості для вирішення протиріч між двома сусідніми державами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Βαλινάκη Γ. Εισαγωγή στην Ελληνική Εξωτερική Πολιτική, 1974–1989, εκδ. Σιδέρης, 2004. – 420 σ.
2. Ιωακείμης Π.Κ. Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση 1981–1996. Θεμέλιο, 1997. – 265 σ.
3. Ηρακλείδης Α. Ασπονδοί Γείτονες. Ελλάδα-Τουρκία: Η Διένεξη του Αιγαίου, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, 2007. – 468 σ.
4. Karopoulos P., Lazaretou S. Modelling the Demand for Greek Defence Expenditure: An Error Correction Approach, Cyprus Journal of Economics, Vol. 6. – 1993. – No. 1. – P. 73–86.
5. Κυπριακή Δημοκρατία 50 χρόνια // Επιμέλεια: Χ. Περικλέους. Αθήνα: Παπαζήση, 2010. – 796 σελ.
6. Ιωακείμης Π.Κ. Η θέση της Ελλάδας στο διεθνές, ευρωπαϊκό και περιφερειακό σύστημα. – Αθήνα: Θεμέλιο, 2007. – 210 σ.
7. Arvanitopoulos C. Turkey's Accession to the European Union: An Unusual Candidacy. Springer, 2009. – 215 p.
8. Featherstone K. Politics and policy in Greece: the challenge of modernisation. Taylor & Francis, 2006. – 281 p.

Н. М. Денисяк,

*викладач кафедри цивільного та господарського права і процесу
Інституту національного та міжнародного права,
Міжнародний гуманітарний університет*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ В СУЧАСНІЙ ПРАВОЗАСТОСОВНІЙ ПРАКТИЦІ

На сучасному етапі побудови громадянського суспільства в Україні особливого значення набуває конституційне положення про те, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Тому одним з найголовніших завдань української держави є не лише проголошення, а й захист законних прав громадян. Від створення ефективного механізму захисту соціальних, політичних економічних прав та свобод громадян багато в чому залежить поступальний рух економіки, підвищення матеріального добробуту населення [1, с. 123].

Інститут виконавчих написів має тривалу історію і належить до несудових форм захисту інтересів кредиторів за безспірними зобов'язаннями, підтвердженими документами, що не викликають жодних сумнівів щодо їх достовірності. Відповідно до ст. 18 Цивільного кодексу України захист цивільних прав юридичних та фізичних осіб здійснюється нотаріусом шляхом учинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом [2, с. 347].

На теоретичному та практичному рівнях проблемні питання виконавчого напису у нотаріальному процесі досліджували як вчені радянського періоду, зокрема: І. О. Дзера, В. В. Комаров, К. С. Юдельсон, А. Ф. Клейман, Е. Б. Ейдінова, М. А. Кабанова та ін, так і вчені сучасного періоду: В. М. Аргунов, С. Я. Фурс, Л. К. Радзієвська, В. В. Комаров, В. В. Баранкова, А. М. Єрух, Н. В. Круковес, Ю. В. Нікітін та ін.

Порядок захисту суб'єктивних цивільних прав може здійснюватися у двох основних формах: судовій та позасудовій. Згідно зі статтями 16–19 Цивільного